

אוסף סיפורים "רסח"
מתוך "ליקוטי שמואל"
מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ
eisikovits1@gmail.com

הוא צריך להיות אב בריא וחזק ולפרנס את משפחת (סיפורי צדיקים, גליון 368)

מסופר על יהודי שנפצע ברגלו באופן חמור. בדחיפות הובל לבית החולים, ולאחר בדיקות מקיפות, קבע הרופא, שבכדי להציל את חייו מהזיהום המתפשט יהיו חייבים לקטוע את הרגל. בבהלה רבה שלח היהודי החולה שליח לבית רבינו, רבי דוד משה מקרעטשניף זיע"א. השליח חזר ובפיו בשורה: "הרבי אמר, שתזכה להוביל את בןך בן העשר לחופה, כשאתה מהלך על שתי רגליך."

החולה לא האמין למשמע אוזניו, ומיד חזר עליהם באזני הרופא. "חוזר אני ואומר" - אמר הרופא בתקיפות יתר - "יש נמק מסוים בברך, ואם לא נקטע את הרגל, סכנה נשקפת לרגל השנייה ולכל הגוף כולו". השליח נשלח בזריזות למסור לרבינו את דבריו האחרונים של הרופא. אך הרבי בשלו: "אין להרשות לקטוע את הרגל בשום פנים ואופן!" החולה, חדור האמונה ברבינו, קיבל את הדברים כצורתם, והיה נחוש בדעתו לא לסור ממנו ימין ושמאל. אחרי דו שיח נוקב בין הרופא לבני המשפחה, הובהרה להם בנחרצות עמדת הרופא: "שתי ברירות בידכם, האחת - לבצע את הניתוח ולהסיר את הרגל. השנייה - לעזוב את בית החולים. אין אני לוקח על עצמי את האחריות הכבידה..." - סיכם הרופא את השיחה.

חזר השליח לרחובות בשלישית. והנה, בעודו דורך על מפתן הדלת, טרם הספיק להוציא דבר מה מפיו, קורא לעברו רבינו בהחלטיות: "החולה יבריא, הוא צריך להיות אב בריא וחזק ולפרנס את משפחתו. אם הרופא מכריח לנתח - צאו מבית החולים!" בני המשפחה ההמומים קיימו את הדברים במילואם. חתמו על שחרור באחריותם והוציאו את היהודי מבית החולים. ואכן, חזר לחיים רגילים. ובחתונת בנו - בן העשר אז - נזכרו כולם בפלא הגדול...

הכל מסתבך לטובה (הרב אלעד גרין)

בקריית ביאליק יש כולל של פנסיונרים. אנשים שכבר עברו את החיים, סיימו את העבודה, אין עוד ילדים קטנים בבית - מה יעשו כל היום? הם באים ללמוד תורה.

אחד המבוגרים היה נוהג כל שנה לנסוע עם אשתו ליום עיון של 'מכון מאיר' בירושלים. המכון עושה פעם בשנה יום שלם של שיעורי תורה והרצאות מרתקות - לגברים ונשים. אז זוג הפנסיונרים היו מזמינים מקומות ועולים לירושלים.

פרסמו שהשנה יוצא יום העיון ביום שלישי. הקשיש פינה לעצמו את היום, הודיע בכולל בקריית ביאליק יום קודם שמחר הוא לא מגיע. הכין לעצמו תיק, קם מוקדם בבוקר והוא נוסע עם אשתו באוטובוס לתחנה המרכזית. הם יושבים בתחנה המרכזית וממתינים לאוטובוס לירושלים. פתאום אשתו מתלוננת, "כואב לי הראש". "את רוצה לשתות? הבאנו בקבוק מים" "לא". זה לא יעזור, כואב לי מאוד". אולי אקמול?" גם לא, היא רוצה לחזור הביתה. איך היה מגיב בעל נורמלי? "פתאום את רוצה הביתה? אנחנו מחכים מאתמול לנסיעה הזו, הזמנו מקומות.. מה הפוזות האלו? תחזרי לבד לבית אני ממשיך". אבל הבעל הזה, הוא לא סתם פנסיונר - הוא לומד תורה בכולל! והוא מגיב אחרת! אמר לה - 'אין בעיה, כואב לך הראש בואי נחזור הביתה'. אפילו לא הוציא גערה..

טוב, מגיעים הביתה - הוא עוזר לאשתו להיכנס לנוח. הכין לה תה. מה יעשה עכשיו בבית? התבטלו לו התוכניות, אז הוא הולך לכולל! עדיף לבוא מאוחר ולהספיק ללמוד משהו.. הוא מגיע לכולל וכל החברה מקיפים אותו ושואלים 'מה קרה? לא נסעת בסוף?' לא! אשתי לא מרגישה טוב.

הוא מבקש ממישהו טלפון - להתקשר למכון מאיר לעדכן שלא מגיע ולבטל את ההרשמה. מסודר הבחור. ומה אומרים לו? שהיתה טעות במודעה, פורסם בטעות שיום העיון בשלישי, אבל בעצם זה בחמישי השבוע.. עוד יומיים.. הם פרסמו מודעות נוספות שמתקנות את הטעות, אבל אותו קשיש לא

ראה אותן... "טוב שלא נסעת לחינם עד לירושלים". אז כשאתך לא מרגישה טוב, כשכואב לה הראש והתכניות משתבשות – זה טוב או רע? לטובתך או לרעתך? הסיבוכים, הקשיים, כל מה שלא הולך – זה רק לטובה !!

הרב יעקב יוסף הרמן זצ"ל - (פניני עין חמד, גליון 751)

סיפר הרב משה אהרון שטרן זצ"ל, שפגש פעם את הרב הגאון יחיאל מרדכי גורדון, ראש ישיבת לומז'ה. הרב גורדון סיפר לו מעשה על רבינו. הרב יעקב יוסף הרמן זצ"ל.

בשנת ה'תרפ"ט היה הרב גורדון ראש ישיבה בלומז'ה. באותה תקופה התרחשה נפילה גדולה של עסקים באמריקה. המצב בישיבה היה נורא ואיום, התומכים האמריקאים הפסיקו לשלוח כסף לישיבות, והמצב הלך והידרדר מיום ליום. בישיבה למדו באותה עת כארבע מאות בחורים!. לילה אחד, התכנסה ההנהלה לישיבת חירום, כיצד ניתן להציל את המצב. באסיפה דובר שלא נותר מאומה בשביל להאכיל את הבחורים, מלבד חתיכת לחם ומעט מים לכל בחור בעבור ארוחת הבוקר שלמחרת. יותר מזה - אין! והנורא מכול, שאין שום תקווה נראית באופק להצלת המצב. הוחלט, שמחר לאחר התפילה, יעלה ראש הישיבה על הבימה ויודיע לבחורים, שלאחר ארוחת הבוקר יארזו את החפצים וישובו לבתיהם, הישיבה נסגרת!

למחרת, אחר התפילה, הביטו ראש הישיבה והמשגיח זה בזה, ולא היו מסוגלים להוציא מפהם את ההודעה הנוראה. הבחורים, שלא ידעו את התכנון, ירדו כהרגלם לאכול, ומיד אח"כ פנו ללימודם. ראש הישיבה והמשגיח נבוכו. הם ידעו נכונה, שאין להם שום דרך להאכיל את הבחורים בארוחת הצהריים. מה יעשו? הבה ונשלח שליח לדואר", אמר ראש הישיבה בתקווה, "אולי בכל זאת הגיע צ'ק של עשרים או שלושים דולר, ונוכל לקנות מעט אוכל לארוחה נוספת". (הדולר בתקופה ההיא, היה בעל ערך גבוה ביותר). שליח נשלח לדואר. עד מהרה שב הלה ובידו מעטפה סגורה. צוות הישיבה פתחו את המעטפה, ונשימתם נעתקה מרוב תדהמה. המעטפה הכילה צ'ק על סך אלף דולר! מיהודי עלום בשם ר' יעקב יוסף הרמן. סכום הכסף הזה סייע באחזקת הישיבה למשך חודש נוסף. לאחר החודש ההוא בס"ד השתנה המצב הכלכלי, והישיבה נותרה עומדת על תילה.

כשנשאל לאחר מכן רבינו על הסיפור הזה, סיפר שבאותה תקופה כל העסק שלו ירד לטמיון!. היה לו עסק של בגדים והוא הפסיד את הכול. נותרו לו בבנק אלף ושלוש מאות דולר בלבד. אמר רבינו: "הכסף בעסק הלך לאיבוד, אציל לפחות את מה שנותר בשביל תורה". אלף דולר הוא שלח, כאמור, לישיבת לומז'ה. עם מאתיים וחמישים דולר נוספים - פתח את ישיבת 'תפארת ירושלים', ישיבתו של הגאון הרב משה פיינשטיין זצ"ל. המלמדים ומגידי השיעורים של הישיבה חששו לפתוח את הישיבה, ללא כסף מזומן עבור השכירות. תרומתו בסך מאתיים וחמישים דולר, הספיקה לדמי השכירות, והישיבה נפתחה. בחמישים הדולרים האחרונים שנותרו - הדפיס את הלוח הראשון של זמן הדלקת הנרות, כסיוע לציבור שומרי התורה והמצוות שיוכלו לדעת מתי להדליק נרות. (מתוך 'מידות והנהגות טובות')

בנו, ר' נחום דוד הרמן קנה לאביו, הצדיק רבי יעקב יוסף הרמן, מתנה לשבת, קפוטה מחוייטת ויקרה מאוד. בשבת, רבינו לבש אותה בפעם הראשונה. הצדיק נהג לחלק את הטשולנט ('חמין'), ולהגישו בעצמו לאורחים הרבים, שהגיעו לביתו. אחד האורחים היה מופרע בנפשו, כשהניח רבינו את צלחת הטשולנט לפניו, לקח האורח את הצלחת, ושפך את תוכנה החם והסמיק על הקפוטה החדשה, כשהוא צועק: "אינני אוהב זאת!". תדהמה אחזה באורחים, כולם היו המומים. האורח, שנחרד ממה שעולל, קפץ מהכיסא, וברח מהבית. מבלי לקנח אפילו את הטשולנט מעל הקפוטה, פתח רבינו ברדיפה אחריו... בתוך דקות רבי יעקב יוסף חזר, כשהוא מחזיק את האורח בידו ומרגיעו: "אתן

לך צלחת אחרת של טשולנט, אותה בוודאי שתאהב", אמר ברוחב לב. כשקינח את הקפוטה עד כמה שהיה מותר בשבת, פנה ואמר אליו בנו ר' נחום דוד: "אבא, אתה זקוק לכל כך הרבה סבלנות". ענה לו רבינו: "אם יש בליבך רחמנות, אינך זקוק לסבלנות".

כף זכות (נעם שיח – חקת)

היו חתן וכלה שבימי השבע ברכות סיכמו ביניהם שבכל ערב שבת קודש תדליק האישה נרות כמה דקות קודם זמן הדלקת נרות. והנה בערב שבת שבע ברכות, הכלה התאחרה קצת, ובעת שהלכה להדליק נרות, היה זה עדיין קודם זמן הדלקת נרות, אמנם לא בזמן שסיכמו ביניהם שהיא תדליק אז, רק כמה דקות אחר כך. היא ניגשת להדליק נרות שבת קודש, ומשתוממת לראות שהחתן כבר הדליק את הנרות. הכלה לא ידעה את נפשה מרוב צער ותדהמה, היא לא האמינה שבשביל כמה דקות שאיחרה להדליק מהזמן שסיכמו ביניהם, מגיע לה "קנס", ועשה לה בעלה מעשה כזה והדליק בעצמו את הנרות – ובפרט שזה הפעם הראשונה שהיא מתחילה להדליק את הנרות בחייה בערב שבת, ועוד שעדיין היה כמה דקות קודם זמן הדלקת נרות, וגם הלא היא כלה, ולוקח לה להסתדר יותר זמן, ולמה החתן לא מבין את זה! הכלה נשברה מאוד והפסיקה לשתף פעולה עם כולם והייתה ממורמרת ועצובה מאוד.

האימא של הכלה הבחינה שבתה שבורה, וביקשה ממנה לספר לה מה אירע. הכלה לא רצתה לספר בתחילה, אך לבסוף גברו הפצרותיה של האימא וסיפרה בקול בוכים על ההנהגה המוזרה של בעלה. האימא לא האמינה שהחתן יכול לעולל לבתה כזה רעה, ומיד קראה לבעלה וסיפרה לו כל מה שאירע, וביקשה שישאל את החתן למה עשה כך. אמנם השווער החדש אמר שהוא לא ידבר אתו באמצע השבע ברכות מזה, אך לאחר השבע ברכות אז ידבר עם הרב על זה, ואכן לאחר השבע ברכות ניגש השווער לרבו, וסיפר לו הכל. הרב אמר לו שבאמת מאוד לא יפה לעשות כן, אך הוא אינו יכול לומר מאומה בטרם ישמע שני צדדים, וביקש לקרוא את החתן. החתן נכנס להרב, והרב שאל אותו "היתכן להתנהג כך, ובשבת הראשונה לקחת מאשתך את מצות הדלקת הנרות – למה הדלקת את הנרות?" החתן הסתכל על הרב בתימהון, ולא הבין מה הוא רוצה "אני הדלקתי את הנרות?" אמר לו הרב שהכלה טוענת כי בעת שרצתה להדליק את הנרות, ראתה שהיא כבר הדליק – ושאל הרב – אז מי הדליק את הנרות?? החתן חשב קצת, ולפתע הניח ידיו על ראשו ואמר שהוא כבר תופס מה אירע, וכך סיפר החתן:

לפני הזמן של הדלקת נרות, לקח הוא את הנרות והדליקם כדי להבהב את הנרות כמו שמובא בהלכה (ראה מג"א סי' רס"ג סק"ז) שהבעל צריך להבהב את הנרות כדי שידלקו יפה, ובאותו רגע שהנרות היו דלוקים, שמע שדופקים בדלת, ואז נכנס השווער שלו, והתחיל לשוחח עמו, וכשהיה עסוק לדבר עם האורח החשוב, שכח לגמרי מהנרות שהיו דולקין, ואז יצאה אשתו וראתה שהן דולקין, ומאז התחיל כל הכאב שלה, והיה זה בטעות ממש, כי הוא לא התכוין לכלום ...

רואים מזה עד היכן צריכים לדון האדם לכף זכות, כי אילו היו דנים את החתן לכף זכות, היו יכולים למנוע הרבה צער ועגמת נפש (ובדרך אגב עצה טובה קמ"ל, שלא יפריע החותן את חתנו בעת שהוא צריך להכין את עצמו לשבת)...

מדה כנגד מדה (פניני עין חמד, גליון 751)

עלינו לדעת כי כל דבר שקורה בעולם הוא מידה כנגד מידה .

סיפר הרב חיים זאיד כי באחד הימים לאחר תפילת ערבית בביה"כ איצ'קוביץ בבני ברק בדרכו לביתו צלצל הפלאפון שלו . בצד השני הייתה אשתו שביקשה ממנו להיכנס ל'קניון רפאלי' ולרכוש מכשיר 'סלייסר' (קוצץ ירקות) שהיא זקוקה לו . "בשמחה" השיב הרב, ופנה לעבר החנות. כשניכנס לחנות , זיהה אותו המוכר וניגש אליו. "שלום עליכם כבוד הרב", אמר , והושיט את ידו . הרב השיב כי הוא מעוניין במכשיר 'סלייסר'. תוך מספר רגעים הורד מהמדף העליון המכשיר והונח לפני הרב. על המכשיר הייתה מדבקה בה צוין המחיר - מאה ועשרים ש"ח. בסיכומו של עניין גבה המוכר מאה שקלים לאחר הנחה של עשרים שקלים . הרב שילם, לקח את המכשיר עטוף בניילון ויצא לביתו.

לפתע מצלצל הנייד. על הקו הרב בוכריס מטבריה. "כבוד הרב, אני צריך טובה קטנה, שלחתי עכשיו פקס למשרד של 'לב אחים', אני מבקש מהרב שיקרא את מה ששלחתי, יעבור על זה, ואז כשהרב יבין את כל הפרטים ארצה לשאול שאלה . " הרב הסכים ופנה לרח' זכריה 5 . בקומה רביעית נמצאים המשרדים של 'לב אחים'. כשהגיע ליד הבניין, הבחין כי לא רחוק מהכניסה עומד מיכל גדול של אשפה (צפרדע). הוא הניח את המכשיר בפינה ליד הפח, עלה לקומה הרביעית , לקח את דפי הפקס, וירד למטה . כל זה ארך דקה וחצי לכל היותר. מה רבה הייתה הפתעתו , מכשיר הסלייסר נעלם! הרב חיפש בכל הצדדים, ואיננו. עד מהרה החל ללמד זכות על אותו אדם - 'מי שם מכשיר ליד הפח, רק אדם שביקש להיפטר מזה משום מה והניחו במקום הפקר'. עם כל הצער, קיבל זאת בשמחה. "כל מה דעביד רחמנא לטב עביד."

שבת לאחר מכן הוזמן הרב לנתיבות כדי לשאת דרשות . בשעה שתיים סיים את הדרשה. כשיצא לרחוב חש בחום עז . באותה שעה הייתה הטמפרטורה קרובה לארבעים מעלות צלסיוס. כולו הפך לספוג מים, זיעה נטפה מכל גופו והוא מיהר לדירה הממוזגת שהוכנה עבורו . פתאום ממש ליד הדירה, מבחין הרב בסידור המונח על הרצפה. הוא מרים את הסידור, הופך אותו, ובצידו השני יש עוד את מדבקת המחיר: '120 ש"ח'. עומד הרב וחושב: "מה עושים? קשה מאוד לסבול את החום, אולי יניח את הסידור על גדר האבנים". "השבת אבידה", היצר הטוב לוחש. בדף הראשון של הסידור הרב מבחין בהקדשה מרגשת שכתבה אימא לבנה, למטה מופיעה כתובת. פנה הרב לאחד מהעוברים ושבים ושאל לגבי הכתובת. "זה לא באיזור הזה, אולי רבע שעה מכאן", השיב והראה את הדרך, "ריבש"ע, אתה מעמיד אותי בניסיון לא קל, ללכת עכשיו חצי שעה עייף ורטוב כדי להשיב אבידה לבעליה".

והנה נזכר במה שאירע לו בתחילת השבוע כיצד חש לאחר שמכשיר הסלייסר נעלם. לבטח הכאב של מי שאיבד את הסידור הוא לא פחות . הרב לא היסס, לקח את הסידור ופנה לכתובת שהייתה על הסידור. כשהגיע למקום, התקבל ע"י כל בני המשפחה בשמחה. אם הבית שמחה והתרגשה. היא נישקה את הסידור מכל צדדיו ואמרה... "בזכות ה'בבא סאלי' ובזכות ה'בבא חאקי' ובזכות ה'בבא מאיר'..." והחלה למנות עוד שמות צדיקים נוספים ... הרב סיפר, שבאותו שבוע איבד גם הוא מכשיר סלייסר, וחש בצער האובדן, ולכן טרח להחזיר את הסידור, שגם הם איבדו . בירכה בעלת הבית שבזכות כל הצדיקים, הרב ימצא את המכשיר שאבד לו. וסיימה: "כמו ששימחת אותנו, ישמחו אותך".

ביום ראשון בבוקר קיבל הרב טלפון: "כבוד הרב, אני נמצאת כרגע ליד מקווה לטבילת כלים, רציתי לשאול איזה חלקים צריך להטביל במכשיר סלייסר?". הרב חש בזרם בכל גופו ושאל: "סליחה, היכן נקנה המכשיר?". "אני לא מבינה", השיבה האישה, "שאלתי שאלה בהלכה, והרב מתעניין היכן זה נרכש". "תעניי בבקשה ומיד אסביר לך" – "בעלי הביא את זה". ביקש הרב את מספר הנייד של בעלה, והבטיח לחזור אליה. הוא שאל את הבעל והלה סיפר כי מצא זאת ליד פח האשפה. "זה היה ברחוב זכריה 5 ליד הכניסה מצד ימין ובשעה זו וזו?", שאל הרב. "בדיוק!", קרא הבעל. "דע לך, שזה המכשיר שלי, הנחתי זאת שם לרגע אחד וכששבת אחרי דקה וחצי זה נעלם, אין לי טענות אליך". אחרי שהרב נתן סימנים אמר הבעל שישב את המכשיר, התקשר לאשתו, וסח לה את כל אשר אירע. בערב נקשו בדלת ביתו זוג, הם נכנסו והבעל הניח את המכשיר על השולחן . הרב קיבלם בשמחה וסיפר על השתלשלות הדברים שאירעו בנתיבות. "הקב"ה העמיד אותי בניסיון להחזיר מאה ועשרים שקלים כדי שיוחזר לי מאה

שקלים, ממש מידה כנגד מידה". "אבל, הסכום לא מקביל". אמר הבעל, שהשיב את המכשיר. הרב נותר פעור פה. לבסוף השיב "נו... עשרים שקלים". "...לאחר מכן אמר הרב: "בוא ונשמח את האישה שברכותיה עשו פרי". הוא התקשר אליה וסיפר שהסלייטר חזר, והכל בזכות התפילות והצדיקים שהזכירה. והוסיף: "כמו שאני החזרתי לכם סידור במאה ועשרים, כך הושב לי". "כבוד הרב, רגע אחד", הפסיקה האישה את דבריו, "סליחה שאני מתפרצת. אומנם המוכר דרש מאה ועשרים ש"ח, אבל אני הורדתי אותו למאה ש"ח....". דמעות נצנצו מעיני הרב והוא זעק: "לא יאומן! מידה כנגד מידה בדיוק!".

מי כעמך ישראל (פניני בית לוי, גליון 537)

ישנם סיפורים שאם אין הם אמתיים יוצא מהם כל עוקצם. כזה הוא הסיפור המובא לפניכם להלן. על כן יש להבהיר שהמעשה הזה ארע ככתבו וכלשונו עם שינויים קלים בלבד, כרצון גיבורי.

מסך הברזל עלה, ופתח עידן חדש בתולדות יהדות רוסיה הכבויה. רבנים ואנשי מעשה חדרו פנימה, לתוככי הבורות האיומה והחלו לדלות פנינים ממעמקים. ר' יצחק רומנוב, יהודי נכבד, מאותם בודדים שהצליחו לעלות ארצה עוד בימי הקומוניזם, הרגיש חובה וזכות להצטרף למצדיקי הרבים. היה בידו הכח להלהיב את הלבבות במתק לשונו ובידע הרב שבאמתחתו. הוא נפרד מבני משפחתו לתקופה מסוימת ועלה על המטוס הפונה יחד עם משלחת נכבדה של מרצים ורבנים. היעד: מוסקבה. מיד בהגיעם נכנסה החבורה הנכבדת לבית כנסת לתפילת שחרית. היה זה לאחר לילה ארוך של טיסה. תכניתם הייתה לחטוף תנומה לאחר התפילה ורק לאחריה להתחיל במסע ההרצאות. אך תכניתם השתנתה בשל מעשה שהיה ...

ה"מנין" בו התפללו כלל כעשרים זקנים, כשכיפה זעירה מתנוססת על ראשם אך יוצא דופן מכולם היה גבר צעיר, בעל זקן מגודל, שכל חזותו אומרת שמירת תורה ומצוות. ציצייתו משתלשלת משני צדי בגדיו, חולצתו לבנה ועליה חליפה שחורה כשל בחור ישיבה – מה לו ולרוסיה? השייך גם הוא למשלחת כלשהי? הקושיה נקרה בלבו של ר' יצחק, כמו בלב שאר חבריו. אמנם שעת התפילה הייתה זו, והתאמצו להסיחה מדעתם, אך תכף בסיימם את התפילה נגשו יחדיו אל אותו אדם – כאילו על פי אות מוסכם – לברר מה לו ולמקום הזה". שלום עליכם", לחצו לו ידיים כל חברי המשלחת בזה אחר זה והציגו עצמם בשמותיהם". עליכם השלום", השיב האיש הצעיר בחיוך ובמבטא רוסי כבד". שמי דמיטרי". שקט השתרר לרגע, לאחר מפגש ההיכרות. "אתם רוצים לדעת מנין לי הזקן ו-כל השאר, לא כן?" חייך דמיטרי בנעימות. עשרה ראשים הנהנו בחיוב כאחד, ודמיטרי הזמינם לצאת אל החדר הסמוך, כדי לא לדבר דברי חולין בתוך בית הכנסת. סקרנותם של האורחים הישראלים הלכה וגברה. דמיטרי זה נראה כבקי ומדקדק בהלכה! מיהו ומהו? מה מסתתר מאחוריו? הם התיישבו סביב שולחן ארוך בחדר שנראה היה כספריה, ודמיטרי פתח בסיפורו - - -

נולדתי כאן, ברוסיה, לתוך מציאות ריקנית לחלוטין. גדלתי כגוי לכל דבר. לא ידעתי מאומה על היהדות ואף לא הביאו לידיעתי את דבר היותי יהודי. לא היה זה מתוך כוונה זדונית כלשהי. אלא שהורי, אף הם לא זכו לחינוך יהודי ולא ידעו מהו פשר המושג העלום הזה. הייתי בן יחיד בבית, כמקובל בהרבה משפחות ברוסיה. קבלתי כל מה שילד צריך לקבל, הן מבחינת חום ואהבה, והן מבחינת צרכי האחרים. הורי עבדו קשה כל הימים והצליחו להביא הביתה פרנסה ברמה סבירה. ברוסיה, רמה סבירה פירושה, שיש אוכל בסיסי ויש בגדים. אף אחד לא חלם על מותרות. שאיפתם של הורי הייתה לראותני מהנדס בנין מצליח. מאז היותי ילד ניכר הייתי בכישרונותיי הברוכים והם בנו את כל חלומותיהם עלי.

נראה היה שאמנם, עומד אני לממש את ציפיותיהם. התאמצתי בלימודים בכל כוחותיי ותמיד הייתי מהראשונים בכיתה. לאחר סיום לימודי התיכון לאוניברסיטה. התקבלתי בלא כל בעיה בשל

מלאי תעודות ההצטיינות שהבאתי עמדי" " - - - אלא שהבעיות צצו מכיוון בלתי צפוי לחלוטין". המשיך בדבריו". בלימודים המשכתי להצטיין, במבחנים הייתי המוביל בכל הפקולטה. אך משום מה, חשתי בעוינות כלשהי מצד חברי. בתחילה, תליתי זאת בהצלחתי המסחררת. חשתי שקנאתם גורמת לריחוקם ממני, ולכן השתדלתי ככל היותר להסתיר את הצלחותיי. סיגלתי לעצמי התנהגות פשוטה ביותר, אך הסתייגותם ממני הלכה וגברה מיום ליום ולא יכולתי לשאת זאת. באחד הימים החלטתי לפנות אליהם ישירות ולפתוח את ה"קלפים". "מה קורה? למה אתם מחמיצים אלי פנים?" תבעתי לדעת. הם הביטו זה בזה הממתינים לראות למי יהיה העוז לומר את התשובה. אז הבנתי שבאמת יש דברים בגו. הייתי מתוח עד אימה לשמוע מהו הדבר". אתה יהודי!" התיז לבסוף ולדיסלב גס הרוח בבוז". כן, אתה יהודי, אתה יהודי!" החרו-החזיקו אחריו כולם". אני?????!! יהודי"!!!!?? עמדתי נדהם מול החבורה רושפת השנאה ורעד אחז בכל איברי. כפי הנראה, יודעים הם דברים שהוסתרו ממני עד כה. איך זה נודע להם? מדוע לא סופר לי מעולם על כך? היש סיבה מוצדקת להסתרת הדבר? פניתי מהם ללא אומר ודברים, מנסה לעכל את החדשה המרעישה שנודעה לי זה עתה. אני יהודי. כל סיפורי הזוועות ששמעתי בימי חלדי עד הנה אודות היהודים צפו ועלו בזיכרוני. אם כן, גם אני שייך לאומה הנבדלת הזאת. כל אותו היום התהלכתי כסהרורי. קשה היה לי לעכל את המציאות החדשה והמסתורית. הייתי מוכרח לברר אם אמנם נכונים הדברים. אזרתי עוז ופניתי אל הורי בשאלה אם יש אמת בדבר. מראה פניהם המבוהלות והמבולבלות הסגיר אותם. עד שהתעשתו לבטל זאת מכל וכל, ברור היה לי ללא כל ספק שאני יהודי.

ימים קשים חלפו עלי לאחר מכן. הרגשתי שונה ומנודה ולא מצאתי את עצמי. שנאתי את היהודים כמו כולם, אבל הייתי שייך אליהם בין אם ארצה ובין אם לאו. לבסוף התעשתי והחלטתי בעוז: אם יהודי אני, שומה עלי לברר מהי היהדות. מטבעי אני אדם יסודי, וגם את הברור הזה ערכתי באופן יסודי. מכאן ואילך הפניתי את כל משאבי לחיפוש אחר מקורות היהדות. תחילה, היו אלה זקני היהודים שחיו בשכונה. מהם המשכתי הלאה. גילתי לפני עולם מופלא ורציני בבת אחת לדעת הכל. בלעתי ספרים בספריות בזה אחר זה. הבנתי לפתע בחדות למה הכל שונאים את היהודים. איזו אומה מופלאה לנו! איזו מורשת עתיקה ומרתקת! הלא הקנאה באומה כזאת יכולה להוציא אדם מדעתו...

תוך כדי העיון בספרים חדרה אט אט ללבי ההכרה, שיהדות זה דבר מחייב. אי אפשר היה להתעלם מן המסקנה המחייבת הזאת. התחלתי לקיים מצוות. הפתעתם של הורי הייתה מושלמת. קיימתי מצוות על פי השולחן ערוך בלי לוותר על קוצו של יר"ד. אם אני יהודי, ושונאים אותי בשל היותי יהודי, מוטב למצות את הטוב שבכך עד הסוף... בשלב זה השלמתי עם המציאות החדשה והעזתי להגיע בלבוש יהודי לאוניברסיטה. הכרזתי על יהדותי בלא כל מורא, הלא גם בלאו הכי הם יודעים זאת כולם... ואז צצה במוחי שנית הקושיה שהטרידה את לבי בימים הראשונים לתגלית: מנין וכיצד ידעו הערלים על דבר היותי יהודי? והלא מאומה מהתנהגותי לא יכול היה להסגיר זאת. אף אני עצמי לא ידעתי זאת... לא היססתי והחלטתי לפנות אליהם בשאלה. היה זה בשעה של הפסקה בין שני שיעורים. ישבו הם יחדיו וליהגו על דא ועל הא. כשראו אותי מתקרב חדלו משיחתם ונעצו בי עיניים רוויות שנאה. "אמרו לי", פניתי אליהם ישירות בלי כל גינוני נימוס. "מי גילה לכם את דבר היותי יהודי? והלא אני עצמי לא ידעתי עובדה זו והתנהגתי תמיד כאחד מכם". "פשוט מאוד", השיב וואצ'ק בזלזול והכל נענעו ראשיהם בהסכמה. "ראינו שאתה לא שותה לשכרה ולא מנבל את הפה. תיכף ידענו שאתה יהודי"!!! דמיטרי סיים את סיפורו וחיך באושר: "מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ".

משחזי הסכינים (מערכי לב, גליון 74)

איש נשוא פנים ורם מעלה היה רבי יחזקאל. מלפנים כיהן בראשות ישיבה בהונגריה, ואחר מלחמת העולם שהחריבה את ארצו, עקר לארצות הברית והקים בה בית מדרש וקהילה נכבדה. ולפי שידע שרבים היהודים שהיגרו לארצות הברית עוד לפני שנות המלחמה, ביניהם כאלה שעוד ראו את גדולי העולם באירופה שלפני השואה, היה משתדל לתור ולבקר אחרי שרידי אותם דורות, כשהוא נוסע מזמן לזמן בין בתי אבות הפזורים להם פה ושם בניו יורק רבתי ובנותיה. ואכן, היה שכר לנסיעותיו. יותר מפעם אחת מצא ישישים שזיכרונם עוד שפר עליהם, ואלו חלקו עמו את שראו עיניהם ושמעו אוזניהם אצל צדיקי הדור וגדולי עולם בימי תפארתה של היהדות באירופה.

באחד ממסעותיו, הגיע עד בית אבות ותיק באחד מפרבריה של ניו יורק. כשבירר אצל ההנהלה בדבר הימצאותם של יהודים ישישים יוצאי מזרח אירופה, סיפרו לו כי אכן מתגורר עמיהם יהודי ישיש מופלג שעבר זה מכבר את שנתו המאה ועדיין לא כהתה עינו ולא נס לחו. ביקש רבי יחזקאל להיפגש עמו, ושעה שהיסב עמו ליד שולחן אחד, הפתיע אותו הלה בבקשה תמוהה: "רבי, התפלל עלי שאמות!" "וזאת למה?" התחלחל רבי יחזקאל, ואותו יהודי סיפר לו סיפור מופלא: בשנותי הצעירות, התגוררתי אי שם באחת מעיירותיה של גליציה. בכל חג ומועד נוהג הייתי להסתופף בצלו של הקדוש הגה"ק ה'דברי חיים' מצאנז. כך בשבתות מיוחדות, במועדי השנה ועל אחת כמה וכמה בימים הנוראים.

באחת השנים, כאשר שהיתי בצלו של הרבי בראש השנה, היה שם קהל עצום, וכאשר הרבי נכנס לעריכת השולחן בליל ראש השנה, היו על השולחן חלות רבות על מנת לבצוע מהן לקהל המסובים הגדול. דא עקא, לרוב טרדות היום איש לא השחזי את הסכין, ולפיכך חיתוך החלה עלה בידי הרבי בקושי רב, וניכר היה שהדבר מסב לו מורת רוח. לא אמרתי דבר לאיש, אך בליבי שמרתי את הדבר, ולשנה הבאה כאשר הגעתי לצאנז בערב ראש השנה, נכנסתי לבית הרבי, ביקשתי מעם בני הבית את כל הסכינים והלכתי להשחזים עד שהיו כולם חדים יפה יפה. "בליל ראש השנה, כאשר נכנס הרבי לעריכת השולחן, שוב הסתופפו סביבו קהל רב, ושוב היו על השולחן חלות רבות כדי לחלק מהן לכל הציבור. אך בשונה מהשנה שעברה, בה חיתוך החלות ארך זמן רב בשל הסכינים הקהות, הרי שהשנה עלתה המלאכה יפה בידו של הרבי. הסכין המושחזת כהלכה, חתכה את החלות במהירות. לפתע, עצר הרבי ממלאכתו וקרא בקול גדול ובחריפות: "ווער האט דאס געמאכט (מי עשה זאת? מי השחזי את הסכינים כך?) שקט השתרר בהיכל, וגם אני נבהלתי לרגע מקריאתו החדה של הרבי. אולם הרבי לא וויתר וחזר שוב על שאלתו. לא נותרה לי ברירה וניגשתי אליו בברכיים כושלות. אך הרבי האיר לי פנים וברכני בברכה נדירה": לפי שגרמת לי קורת רוח, תזכה להאריך ימים עד מאה ועשרים שנה, ולמען תהיה זו ברכה בשלמות, הנני מוסיף ומברכך שלא תראה במותם של ילדיך על פניך!" התרגשתי היטב מברכתו של הרבי, ואכן מאום לא נפל מדבריו. הוא הסתלק לשמי מרומים כעבור כמה שנים, ואילו אני שרדתי את שתי מלחמות העולם, והנני כיום כבר בן מאה ושש עשרה שנים, ולא זו בלבד, אלא אף בני שוכן כאן עמנו בבית אבות זה, והוא כבר בן תשעים ושמונה שנים, והננו שנינו בבריאות איתנה ועם כל זאת מבקשים אנו לעלות ל'גן עדן'. לפי שאלו כבר שנים שאין בהן חפץ וכבר אין לנו טעם בחיים אלו". הישיש סיים את סיפורו המרעיש, ורבי יחזקאל שלא נענה לבקשתו, להתפלל עליו שיתקצרו ימיו, שמר בליבו את הדבר וזכר את אותו מעשה. כעבור כמה שנים הזדמן שוב לבית האבות, ובירר אודות אותו ישיש ובנו וכה סיפרו לו אנשי ההנהלה, כי ביום הגיע אותו ישיש לגיל מאה ועשרים נפטר לבית עולמו. למחרת נפטר בנו, ויהי לפלא...

הלימוד: העולם הזה, מלא מלא בהזדמנויות, והאדם יכול וצריך להתבונן על כל צעד ושעל לא לפספס שום הזדמנות...

